

Lipiec 2011 w AwiBazie

Lipiec jest przez niektórych uważany za trochę „martwy okres” jeśli chodzi o możliwość obserwowania ptaków. Wiele gatunków zakończyło lęgi, samce mniej chętnie śpiewają (bo są zajęte np. karmieniem piskląt pochowanych wśród drzew i krzewów), a jesienna wędrówka dopiero powoli się zaczyna. Co roku w tym miesiącu jesteśmy świadkami spadku aktywności osób korzystających z AwiBazy – w tym liczba wpisów spadła o 1/3 w porównaniu z czerwcem. Może to jednak wynikać nie tyle z mniejszej aktywności (która pewnie też odgrywa swoją rolę), a z ograniczonego dostępu do Internetu podczas wakacyjnych wojaży. Bardzo gorąco zachęcamy wszystkich, aby po powrocie z urlopów przenieśli swoje zapiski z zeszytów i notesów do AwiBazy, dzięki czemu w przyszłości obraz lipcowego życia w ptasim świecie będzie zdecydowanie pełniejszy.

Tegoroczny lipiec nie rozpieszczał nas pogodą, choć na szczęście obyło się bez wielkich powodzi, jakie nawiedzały nasz kraj o tej porze w poprzednich latach. Niepogoda mogła również wpłynąć na spadek liczby wypraw zarejestrowanych w AwiBazie, która ostatecznie wyniosła 377 (w czerwcu – 477). Jednak, co ciekawe, obserwatorom udało się zobaczyć w sumie 7 gatunków więcej niż w poprzednim miesiącu. W dalszych częściach niniejszego raportu szczególną uwagę zwrócimy właśnie na gatunki, które pojawiły się w lipcu, choć w czerwcu nie udało się ich wypatrzeć.

O spokój prosimy, pisklęta karmimy

W lipcu część gatunków wciąż karmi swoje młode, choć te przeważnie dawno już pozbyły się pisklącego puchu i zdążyły się przyozdobić pierwszymi dorosłymi piórami. Mimo to odróżnienie ich od dojrzałych ptaków przeważnie nie wymaga wyjątkowej spostrzegawczości – pióra często mają jasne obrzeżenia tworzące specyficzny wzór, a wśród ptaków wróblowych młodociane osobniki można rozpoznać po jaskrawych zajadach w kątach dzioba. Młodzież, poza korzystaniem z pomocy starszych, uczy się również samodzielnie zdobywać pożywienie, co będzie szczególnie ważne dla tych gatunków,

Młode modraszki karmione przez dorosłą. Ptaki młodociane są bledsze od dojrzałych osobników i mają żółte zajady w kątach dzioba. Fot. Bogdan Golus /profil OTOP na Facebook.com

które już wkrótce wyruszą w drogę na zimowiska. Do tej grupy należą m.in. **remizy** - rodzinne stadko obserwowano 16.07 na Przygodzickich we wschodniej części Doliny Baryczy. Daleka podróż czeka także **muchotówki małe**, które zimę spędzą na Półwyspie Indyjskim. 20.07 5 śpiewających samców słyszano w IBA Zalew Wiślany, a tydzień wcześniej samicę karmiącą dwa podloty wypatrzone w IBA Ujście Wisły. Nie trzeba wybierać się do ostoi ptaków o znaczeniu międzynarodowym, żeby spotkać dorosłe i młode **kopciuszki** – te chętnie pokazywały się

użytkownikom AwiBazy (były obecne na co 4. liście obserwacji wprowadzonej do systemu). Podobnie **dymówki** i **oknówki**, gniazdujące głównie na budynkach i innych konstrukcjach wzniesionych przez człowieka. Częściej odnotowywano spotkania z przedstawicielami pierwszego z wymienionych gatunków. W lipcu część jaskółek jest już po lęgach, inne zajmują się pisklętami pochodzącymi najczęściej z ponownych zniesień – z literatury wiadomo, że może im przy tym pomagać potomstwo z wcześniejszego lęgu. 16.07 przy obserwacji dymówek z Karwieńskich Błot (woj. pomorskie) zaznaczono, że tego dnia pisklęta opuściły gniazdo, ale powróciły do niego na noc. To częste zjawisko o wielu gatunków, m.in. u **jerzyków**. Dziękujemy wszystkim, którzy odpowiedzieli na apel zamieszczony w poprzednim raporcie i wprowadzali do AwiBazy informacje o miejscach zakładania gniazd przez jerzyki i ich liczebności – to bardzo ważne, aby dysponować jak najpełniejszą bazą takich danych, bo bez nich trudno podejmować interwencje w sytuacjach, gdy na miejscu rozpoczynane są prace termo modernizacyjne prowadzone w okresie lęgowym tych ptaków, zagrażające ich bezpieczeństwu.

Dwa kobuzy: w locie dorosły, na sośnie młody. Fot. Zbigniew Urbańczyk / profil OTOP na Facebook.com

Jednym z nielicznych ptaków zdolnych do upolowania jerzyka w locie jest **kobuz**. W lipcu można już oglądać młode ptaki, karmione jeszcze przez rodziców (np. 17.07 w Bredynkach w woj. warmińsko-mazurskim), jednak zdecydowana większość wpisów w AwiBazie dotyczyła w minionym miesiącu pojedynczych osobników (udało się zaobserwować m.in. nieudany atak na dymówki – 4.07 w Nowych Prusach w woj. pomorskim).

Rodzinne życie w lipcu tętni nie tylko wśród drzew, krzewów i budynków, ale również nad wodą. Pisklęta wodziły m.in. nasze najczęściej spotykane kaczki, czyli **krzyżówki**. Samicę z pisklętami na dość wczesnym etapie rozwoju widziano m.in. 27.07 na jednym z osiedli w Bydgoszczy. Obserwatorzy korzystający z AwiBazy często dopisywali informacje o obecności piskląt, mniej lub bardziej wyrosniętych, również podczas spotkań z **perkozami dwuczubymi**. Około 40 rodzin – co najmniej 292 osobniki – stwierdzono 25.07 nad mazurskim Jeziorem Gołdopiwo na obrzeżach IBA Puszcza Borecka. Informacje o pisklętach ptaków wodnych pod koniec lipca pokazują, że sezon lęgowy może trwać u nich naprawdę długo i można się spodziewać, że w sierpniu wciąż część osobników będzie wodziła młode. Z tego względu od lat trwają próby przesunięcia początku sezonu polowań na kaczki, przypadającego 15 sierpnia. Polowania odbywają się w miejscach, gdzie przebywa wiele gatunków, nie tylko łownych. Nie wspominając już o ryzyku postrzału przez nieuważnego myśliwego, należy pamiętać, że głośna kanonada bardzo płoszy ptaki i często uniemożliwia im spokojne żerowanie. Niestety nic nie zapowiada, by w najbliższym czasie udało się coś w tej sprawie zdziałać.

Letnie zgrupowania

Latem niektóre gatunki tworzą potęgowe zgrupowania, osiągające nieraz bardzo wysoką liczebność. Część ptaków trzyma się razem przez cały dzień, inne dopiero pod wieczór zlatują się w jedno miejsce, aby wspólnie spędzić noc i nad ranem ponownie się rozlecieć. Wspólnie żerują i nocują m.in. czaple – największa w ubiegłym miesiącu koncentracja **czapli siwych** miała miejsce na stawach w Górkach koło Wiślicy na terenie IBA Dolina Nidy (120 os. 7.07). Wśród obserwacji **czapli białej** wprowadzonych do AwiBazy wpis dotyczący najliczniejszego stada – 45 osobników – pochodził z kompleksu Ruda Sułowska w IBA Dolina Baryczy. **Żurawie** na noclegowiskach obserwowano w dwóch lokalizacjach, obu w województwie warmińsko-mazurskim. 6.07 na podtopionej łące w lokalizacji Zabrost Wielki / Sąkieły naliczono 285 ptaków. Na torfowisku Rucianka obserwacje nocujących żurawi prowadzone są bardzo systematycznie, dzięki czemu widać stopniowe powiększanie się liczby przylatujących ptaków. 11 i 12.07 oszacowano ją na 100 osobników, 14.07 już 140, a 29.07, czyli pod koniec miesiąca, aż 350. Liczenia żurawi na noclegowiskach najlepiej rozpoczynać przed rozpoczęciem przylotu, bowiem później często gromadzą się w miejscach mało dostępnych dla obserwatora, a w locie zobaczyć i policzyć jest je zdecydowanie łatwiej.

Imponujące wrażenie robią stada **szpaków**, które przed udaniem się na spoczynek wykonują niezwykle widowiskowe synchroniczne loty, najczęściej nad rozległymi trzcinowiskami. Policzenie ptaków w wielotysięcznych nieraz stadach nie jest łatwą sztuką. W lipcu największą grupą – 2000 szpaków – obserwowano pod wieczór na stawach kompleksu Przeręb w IBA Dolina Dolnej Skawy (30.06 – pierwszy dzień pierwszej lipcowej pentady). Stada po 1000 ptaków, również w godzinach wieczornych, odnotowywano w IBA Dolina Słudwii i Przysowy (12.07) oraz nad Zbiornikiem Rybnickim (29.07). W sierpniu trzcinowiska będą zapewne miejscem nocowania nie tylko dla szpaków, ale również dla rozpoczynających migrację jaskółek (zwłaszcza dymówek). Z większych gabarytowo gatunków obserwowano spore stada żerujących **grzywaczy**. 19.07 w Czosnowie na Mazowszu spotkano stado 80 osobników, a 10 dni później w Bulowicach w Małopolsce grupę dwukrotnie większą (150 os.). Również z Bulowic pochodzi wpis dotyczący największego zgrupowania **sierpówek** (16 os. 29.07).

9.07. w Sierpcu obserwowano najliczniejsze w lipcu zgromadzenie **bocianów białych**. Nie był to jednak, najprawdopodobniej, jeszcze typowy „sejmik” przed odlotem. Przypuszczalnie były to ptaki, którym nie udało się w tym roku przystąpić do lęgów lub straciły je na jakimś etapie. Takie osobniki skupiają się we wspólnie żerujące grupy i często faktycznie odlatują z naszego kraju w pierwszej kolejności.

W stada gromadzą się również ptaki blaszkodziobe, które okresowo tracą zdolność lotu w związku z wymianą piór. 11.07 w IBA Stawy Przemkowskie naliczono aż 430 **łabędzi niemych** na pierzowisku. 30.06 prawie 240 naliczono w części ostoi IBA Dolina Dolnej Soły. Najwięcej **gęgaw** odnotowano w IBA Dolina Górnej Wisły nad Zbiornikiem Goczałkowickim (250 os. w rejonie cofki 29.07).

Ciekawe ptaki blaszkodziobe

Jednym z najciekawszych miejsc pod względem występujących w nim kaczek okazała się w lipcu IBA Dolina Baryczy. 24.07 widziano tam 1 **ogorzałkę** oraz 6 **podgorzałek** – w tym przypadku większą ciekawostką jest pierwszy z wymienionych gatunków.

Ogorzałki pojawiają się u nas licznie w okresie wędrówek i zimowania, jednak latem ich widok to duża rzadkość – obserwatorzy spotykają w tym czasie niełęgowe osobniki, które najprawdopodobniej z jakiś przyczyn nie dotarły na łęgowska. Dla podgorzałki Dolina Baryczy to jedna z najważniejszych ostoi w Polsce. W minionym miesiącu jednego osobnika obserwowano też 22.07 i 28.07 na terenie osadników w Tomaszowie Mazowieckim.

Z Doliny Baryczy pochodzi również obserwacja **hełmiatki** (do AwiBazy wprowadzono jednego ptaka widzianego w kompleksie Ruda Sułowska z 27.07), choć w lipcu zdecydowanie częściej i liczniej stwierdzano te kaczkę w rezerwacie „Łęczok” koło Raciborza (maksymalnie 16 os. 10.07). Z kaczek morskich, poza ogorzałką, użytkownicy AwiBazy spotykali w lipcu **edredona** i **markaczkę** (obu tych gatunków nie wprowadzono do systemu w czerwcu) . 10.07 jeden edredon pływał w IBA Ujście Wisły, a 28.07 jednego drugorocznego samca widziano ze wschodniego falochronu w Świnoujściu. Tam też udało się zobaczyć dorosłego samca markaczki.

Ciekawostką była **gęś zbożowa** – 1 osobnika obserwowano 9 i 16.07 w IBA Zbiornik Mietkowski. W połowie miesiąca w IBA Dolina Samicy przebywały 2 **gęsiówki egipskie**, a na ich stałym stanowisku łęgowym w Krzyżanowicach w Dolinie Górnej Odry stwierdzono 24.07 obecność 6 osobników.

Co krąży po niebie

Lipiec to dobry czas do wpatrywania się w niebo i szukania na nim sylwetek szybujących ptaków szponiastych. 12 razy wprowadzono do systemu obserwacji **trzmiełojada**, przy czym ponad połowa stwierdzeń pochodzi z Tadzina w gm. Gniewino na Pomorzu. Przeważnie spotykano 1-2 ptaki, choć 30.06 w Jastarni widziano aż 6 osobników naraz.

Trzmiełojad sfotografowany w Tadzynie (gm. Gniewino) 20.07.2011 . Fot. Maciej Niepomnik

pochodziły z Wielkopolski. 12.07 samica pojawiła się w miejscowości Głuchowo, a dwa tygodnie później 1 osobnika wypatrzone na terenie ostoi IBA Puszcza Notecka. Oba ptaki należą prawdopodobnie do frakcji wczesnych migrantów, bowiem błotniak zbożowy niestety nie jest już w

Na torfowisku Rucianka w lipcu zaczął regularnie pojawiać się **orlik krzykliwy** – łącznie miniony miesiąc przyniósł 6 wpisów dotyczących tego gatunku, czyli tyle samo, co w czerwcu (choć w żadnej lokalizacji nie stwierdzono orlika w obu miesiącach). 4-krotnie częściej odnotowywano w minionym miesiącu **bielika**, a 17.07 na Stawie Rudym w Rudzie Żmigrodzkiej (na terenie IBA Dolina Baryczy) widziano naraz aż 11 tych potężnych ptaków.

Dwukrotnie wprowadzono do AwiBazy obserwacje **błotniaków zbożowych** – obie obserwacje

Polsce gatunkiem lęgowym. Wciąż możemy się za to pochwalić dość dobrym stanem populacji **blotniaka łkowego**. W Awibazie znalazło się 8 lipcowych wpisów. Szczególnie ciekawe było odnotowanie 5 osobników w miejscowości Pawłowiczki (woj. śląskie) 5.07. Podczas tej samej wyprawy stwierdzono 14 **myszolów** – 28.07 w tej samej lokalizacji obserwowano ich 18 i była to największa lipcowa koncentracja tego gatunku. Ponad 10 osobników w jednym miejscu było widzianych również 10.07 w IBA Ujście Wisły (12 os. krążących wśród prądów konwekcyjnych).

Siewkowce ruszyły na dobre

Chociaż jesienna migracja siewkowców u niektórych gatunków rozpoczęła się już w czerwcu, w lipcu rozkręciła się na dobre. Właśnie do tej grupy należy większość gatunków, które zostały zarejestrowane w Awibazie w poprzednim miesiącu, za to w lipcu już były w niej obecne. Idąc według rozmiarów, zaczynamy od biegusów. **Biegusy malutkie** nie tworzyły stad (maksymalnie widziano 3 osobniki w jednej lokalizacji) i były notowane w Ujściu Wisły (9-10.07) oraz nad dwoma zbiornikami zaporowymi: w IBA Zbiornik Nyski (16, 19 i 23.07) i w IBA Zbiornik Mietkowski (16.07). Łącznie spotykano je podczas 6 wypraw, a więc rzadziej niż **biegusy małe**, które znalazły się na 9 listach obserwacji. 19.07 na Zbiorniku Nyskim przebywało 10 ptaków, a w pozostałych lokalizacjach (głównie na śródlądziu) po 1-3. Pewną ciekawostką było zjawienie się biegusa małego na zalewie Zesławice w Krakowie (1 osobnika obserwowano tam 23 i 28.07). Częściej i liczniej notowany był **biegus krzywodzioby** (20 wizyt w terenie). W tym przypadku maksymalną liczebność stwierdzono w Ujściu Wisły – 19 os. 10.07. ¼ wszystkich lipcowych stwierdzeń pochodzi właśnie z tej ostoji, gdzie od 9 lipca trwa obóz naukowy Grupy Badawczej Ptaków Wodnych KULING. W czasie, gdy powstaje ten raport, na stronie internetowej www.kuling.org.pl widnieje informacja o zaobrączkowaniu dotychczas (czyli do 7 sierpnia) 53 biegusów krzywodziobych. Więcej obrączek udało się założyć tylko

Biegusy zmienne z białymi obrączkami ornitologicznymi sfotografowane podczas ubiegłorocznego obozu GBPW KULING w Ujściu Wisły. Fot. Adeart Kogut

naliczono łącznie 837 przedstawicieli tego gatunku, przelatujących w stadkach do 30 osobników. Z wpisów w Awibazie pochodzących z Ujścia Wisły informację o największej koncentracji – 60 os. - podano 13.07. Na śródlądziu biegusy zmienne nie pojawiały się równie licznie – maksymalną liczebność odnotowano na stawach w Grójcu koło Oświęcimia, gdzie 14.07 obserwowano 6 ptaków. Wyłącznie na Wybrzeżu (w Świnoujściu i w Ujściu Wisły) pojawiały się w lipcu **biegusy rdzawe** (odpowiednio 2 osobniki 28.07 i 1 osobnik 10.07). **Biegus płaskodzioby** został odnotowany w Ujściu

biegusom zmiennym (1081). Jednak, co dość ciekawe, liczba wypraw wprowadzonych do Awibazy, podczas których udało się zobaczyć ten gatunek, była mniejsza od liczby wypraw z biegusem krzywodziobym (różnica była niewielka – odpowiednio 18 i 20 wypraw – ale była). Choć biegus zmienny spotykany był rzadziej, to jednak zdecydowanie liczniej. 28.07 podczas trwających 9 godzin obserwacji prowadzonych z falochronu wschodniego w Świnoujściu

Wisty, a z lokalizacji śródlądowych odwiedził IBA Zbiornik Turawski (15.07). Zestaw lokalizacji z **piaskowcem** prezentował się analogicznie, przy czym został poszerzony o IBA Zbiornik Nyski (19.07). Nikomu z użytkowników AwiBazy nie udało się wypatrzeć **kamusznika**. Przegląd obserwacji większych siewkowców zaczynamy od **bataliona**. Jak pokazuje mapa, spotykano go głównie w południowej części kraju. Stada liczące po kilkadziesiąt ptaków zatrzymywały się na żerowanie m.in. w IBA Jezioro Nyskie (30 os., 16.07), na osadnikach w Tomaszowie Mazowieckim (do 50 os. 22.07) oraz na kompleksie stawów Gołysz-Zaborze (53 os., 23.07). Współczynnik wyprawowy dla **łęczaka** przez

Rozmieszczenie lokalizacji, w których w lipcu 2011 obserwowano bataliony

Przemkowskie. Była to najliczniejsza lipcowa koncentracja – mniej, choć wciąż sporo ptaków spotykano na terenie cofki Zbiornika Goczałkowickiego (73 os. 15.07) oraz na osadnikach w Tomaszowie Mazowieckim (80 os. 28.07). Tylko nieco rzadziej niż **łęczaka** spotykano w terenie **kwokacza**. Mapa prezentująca rozmieszczenie lokalizacji, w których był stwierdzany, niewiele różni się od tej przygotowanej dla bataliona. Jednak batalionów nie notowano w bezpośrednich okolicach Warszawy, co stanowi różnicę w zestawieniu z kwokaczami, które podczas wędrówki regularnie zatrzymują się na wyspach wiślanych (czasami w granicach miasta, tak jak zrobiły to 3 osobniki 4.07, żerujące na warszawskiej Kępie Potockiej). Jednak w dolinach rzecznych gatunek ten rzadko osiąga takie liczebności jak na zbiornikach zaporowych – największe lipcowe zgrupowanie zarejestrowano nad Zbiornikiem Turawskim 4.07, kiedy naliczono tam 50 osobników.

niamal cały miesiąc utrzymywał się na zbliżonym poziomie 12-14%, jednak w 2. pentadzie (miedzy 5 i 9.7) na żadnej wyprawie nie udało się stwierdzić tego gatunku, przez co współczynnik wyniósł w tym okresie 0. Być może nikt nie odwiedził wówczas terenu oferującego **łęczakom** odpowiednie warunki do żerowania i odpoczynku. W Polsce na pierwszą lub drugą dekadę lipca przypada przeważnie jeden z kilku „jesiennych” szczytów przelotu. I faktycznie – 11.07 wprowadzono do AwiBazy zgrupowanie 154 **łęczaków**, widzianych w ostoi IBA Stawy

Skoro jesteśmy przy zbiornikach zaporowych, to warto zaznaczyć, że 19.07 nad Zbiornikiem Nyskim udało się odnotować aż **8 brodzców pławnych**. Była to jedna z dwóch lokalizacji z tym gatunkiem -

Rozmieszczenie lokalizacji, w których w lipcu 2011 obserwowano kwokacze

gatunki jest związany z dolinami rzecznyymi – na mapie rozmieszczenia lokalizacji z brodźcem piskliwym warto zwrócić uwagę na zagęszczenie w okolicach Warszawy, obejmujące lokalizacje nad

drugą był Zbiornik Turawski, gdzie 1 ptaka oglądano 12.07. Z kolei **brodziec śniady** najliczniejszą koncentrację – 39 osobników – utworzył 30.06 na stawach koło Grójca w IBA Dolina Dolnej Soły. Podczas tej samej wyprawy udało się stwierdzić najliczniejsze w minionym miesiącu stado **krwawodziobów**, liczące 16 ptaków. Najczęściej spotykanym brodźcem okazał się **brodziec piskliwy**. Wynika to oczywiście z faktu, że w porównaniu z omówionymi już gatunkami jest to dość powszechny ptak lęgowy (w odpowiednich siedliskach). Silniej niż inne omówione

Wisłą i Bugiem. Zgrupowania powyżej 20 osobników odnotowywano na osadnikach w Tomaszowie Mazowieckim (maksymalnie 30 os. 28.07) oraz w IBA Zbiornik Mietkowski (25 os. 16.07).

Rozmieszczenie lokalizacji, w których w lipcu 2011 obserwowano brodzie piskliwe

poszczególnych regionach (być może to jest właśnie przyczyną lipcowej dominacji obserwacji z Wybrzeża). Według danych literaturowych szczyt jesiennej migracji przypada na drugą połowę sierpnia i początek września, zatem warto w najbliższym czasie szukać tych ptaków. Kuliki migrują głównie nocą i wtedy ich obecność najlepiej stwierdzić na podstawie głosów. W świetle dziennym można zobaczyć, że lecąc formują nieraz szyk w kształcie litery V lub skośnej linii, co nie jest zjawiskiem częstym u siewkowców. Na odpoczynek i żerowanie ptaki zatrzymują się na rozległych łąkach, mokradłach, zbiornikach zaporowych, spuszczonej stawach rybnych, a nieraz również na polach uprawnych. Zimowiska znajdują się na Wyspach Brytyjskich, we Francji, na Półwyspie Iberyjskim, a część osobników spędza zimę w północno-zachodniej Afryce. Podczas minionego miesiąca najczęściej spotykano kuliki w Karwieńskich Błotach, gdzie stwierdzono maksymalnie 36 osobników (12.07). Łącznie były one obecne na 12 wyprawach wprowadzonych do AwiBazy. Na 9 listach obserwacji znalazł się kuzyn kulika wielkiego, **kulik mniejszy**. Także w tym przypadku dominowały stwierdzenia z Wybrzeża (maksymalnie 34 os. w Ujściu Wisły 10.07) – w głębi lądu przedstawiciele tego gatunku pojawiali się na Stawach Przemkowskich (1 os. 11.07), na terenie cofki Zbiornika Goczałkowskiego (2 os. 29.07) i na Zbiorniku Nyskim (1 os. 19.07). Jedyna wprowadzona w minionym miesiącu obserwacja **szlamnika** pochodziła z falochronu w Świnoujściu. 28.07 udało się licząc przelatujące ptaki udało się naliczyć łącznie 123 szlamniki lecące w stadach do 29 osobników. Obok Ujścia Wisły świnoujski falochron był jedyną lokalizacją, która mogła się poszczycić obserwacją **siewnic** (7 os., 28.07). W Ujściu Wisły jednego ptaka widziano 9 i 10.07.

Na wielotysięczne stada **czajek** przyjdzie nam pewnie zaczekać do września i października – w lipcu największa koncentracja liczyła 500 ptaków, żerujących na skoszonej łące w Jonkowie (woj. warmińsko – mazurskie, 10.07). 15.07 2 stada po 100 osobników każde widziano w IBA Dolina

W przypadku **ostrygojada** jedynym miejscem, gdzie w ciągu jednej wyprawy spotkano więcej niż 20 osobników, był falochron wschodni w Świnoujściu. 28.07 przeleciało tam łącznie 21 ptaków w grupach do 13 osobników. Dokładnie 13 ptaków 18.07 zaobserwowano na terenie cofki Zbiornika Goczałkowskiego w IBA Dolina Górnej Wisły. Ten akwen okazał się również jedną z dwóch, obok Zbiornika Nyskiego, śródlądową lokalizacją, w której użytkownicy AwiBazy spotykali w lipcu **kuliki wielkie**. Przelot tego gatunku rozpoczyna się pod koniec czerwca i z różną intensywnością przebiega w

Samicy, a 19.07 300 ptaków przebywało nad Zbiornikiem Nyskim. W sierpniu podczas obserwacji czajek odpoczywających i żerujących na polach warto będzie szukać **morneli**, które właśnie w tym miesiącu zaczynają swój przelot przez Polskę.

Stado przelotnych szlamników w towarzystwie kulika wielkiego (na samej górze). Falochron wschodni w Świnoujściu, 28 lipca 2011. Fot. Zbigniew Kajzer

Ujście Wisły bez rybitw

Tytuł rozdziału nie oznacza, że w tej nadmorskiej ostoi nie było żadnych rybitw – tych było naprawdę sporo. Jednak kontrola wykonana 9.07 przez Grupę KULING wykazała, że zniszczeniu uległa jedyna w Polsce kolonia **rybitw czubatych** (co było spowodowane jej zalaniem przez morze). Ostatnim sezonem z sukcesem lęgowym tego gatunku był sezon 2009. Tak więc wszystkie młodociane osobniki obserwowane u naszych wybrzeży w lipcu są ptakami, które wykluły się poza granicami Polski.

Dorośla rybitwa czubata z dwiema młodymi, które niestety nie przyszły na świat w Polsce. Fot. Paweł Kobyłecki / <http://ptasiarz.blogspot.com/>

siedliskach niż piaszczyste wyspy. W lipcu do AwiBazy wprowadzono jednak bardzo mało obserwacji z terenów lęgowych (m.in. wpis z wyprawy z 3.07 z IBA Dolnego Bugu koło Kuligowa, gdzie ptaki dorosłe karmiły jeszcze młode) – dominowały wpisy z Ujścia Wisły, gdzie ptaki gromadzą się przed wyruszeniem na wędrówkę. Tam też gromadzą zmieniające pióra **mewy małe** (maksymalnie 900 os. 15.07), a wśród „dużych” mew uważne oko wypatrzy **mewy żółtonogie** (z Ujścia Wisły pochodzą 3 z 5 lipcowych spotkań z tym gatunkiem). Na lęgowiskach, zwłaszcza tych skupionych w ostojach IBA Dolina Dolnej Skawy i Dolina Dolnej Soły, w lipcu wciąż przebywały **rybitwy białowąse**. Tylko raz natomiast udało się wypatrzeć **rybitwę białoskrzydłą** – 2 osobniki obserwowano 1.07 na stawach w Górkach w Dolinie Nidy.

Faunistyczne ciekawostki

Wśród lipcowych „rarytów” jednym z najciekawszych była **terekia**, która odwiedziła Zbiornik Turawski (15.07). Dzień później nad Zbiornikiem Nyskim widziano 4 **szablodzioby** – 1 dorosłego i 3 młode. Zbiornik Nyski chyba przyciągał długonogie siewkowce, bo 23.07 stwierdzono tam obecność 2 **szczudłaków** (nie wprowadzono do AwiBazy szczudłaków, które w tym roku w co najmniej trzech miejscach – w PN Ujście Warty i 2 lokalizacjach koło Wrocławia – przystąpiły z sukcesem do lęgów). Zbiornik Słup koło Jawora (woj.dolnośląskie) nie został odwiedzony przez żadnego rzadkiego siewkowca, za to spodobało się tu **czapli nadobnej**, która pojawiła się 12.07. Dwa tygodnie później na Stawach Przygodzickich w Dolinie Baryczy obserwowano młodą **czaplę purpurową**.

Przed falami w Ujściu udało się uciec m.in. części podrośniętych piskląt **rybitwy rzecznej**. Ujście Wisły to również ważne lęgowisko **rybitw białoczelnych** – wśród wpisów w AwiBazie podających liczebność zaobserwowanych ptaków największą liczebność – 200 os. – odnotowano 13.07. **Rybitwa czarna** jest gatunkiem zakładającym gniazda głównie na starorzeczach, stawach i jeziorach, a więc w innych

Czapla nadobna sfotografowana nad Zbiornikiem Słup koło Jawora. Fot. Irena i Ryszard Danieleccy

Pod koniec lipca zaobserwowano pierwsze tego lata **rybitwy popielate** (11 os. 28.07 na falochronie wschodnim w Świnoujściu). Podczas tej samej wyprawy widziano również trzeciorocznego **wydrzyka ostrosternego**.

Opracowanie: Antoni Marczewski

Źródła:

- Jermaczek A. 2004. *Numenius arquata* (L. 1758) – Kulik wielki. W: Gromadzki M. (red.) *Ptaki (część I). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny*. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Stawarczyk T., Tomiałojć L. 2003. *Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany*. Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „proNatura”, Wrocław.
- www.kuling.org.pl